

Sygn. akt XII C 2914/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 sierpnia 2018 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XII Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Maria Prusinowska

Protokolant p.o. stażysty Krzysztof Pawlak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 16 sierpnia 2018 r. w Poznaniu

sprawy z powództwa **K. P. PESEL (...), P. P. (1) PESEL (...)** i **P. P. (2) PESEL (...)**

przeciwko **Towarzystwu (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W.**

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego na rzecz powódki K. P. kwotę 75 000 zł (siedemdziesiąt pięć tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 30 sierpnia 2018 r . do dnia zapłaty;
2. w pozostałym zakresie powództwo K. P. oddala,
3. kosztami postępowania obciąża powódkę K. P. w 40 %, a pozwanego w 60 %, zaś szczegółowe ich wyliczenie pozostawia referendarzowi sądowemu, przy uwzględnieniu stawki wynagrodzenia dla pełnomocników stron na poziomie dwukrotności stawki minimalnej,
4. zasądza od pozwanego na rzecz powódki P. P. (1) kwotę 75 000 zł (siedemdziesiąt pięć tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 30 sierpnia 2018 r . do dnia zapłaty;
5. w pozostałym zakresie powództwo P. P. (1) oddala,
6. kosztami postępowania obciąża powódkę P. P. (1) w 37 %, a pozwanego w 63 %, zaś szczegółowe ich wyliczenie pozostawia referendarzowi sądowemu, przy uwzględnieniu stawki wynagrodzenia dla pełnomocników stron na poziomie dwukrotności stawki minimalnej,
7. zasądza od pozwanego na rzecz powoda P. P. (2) kwotę 75 000 zł (siedemdziesiąt pięć tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 30 sierpnia 2018 r . do dnia zapłaty;
8. w pozostałym zakresie powództwo P. P. (2) oddala,
9. kosztami postępowania obciąża powoda P. P. (2) w 37 %, a pozwanego w 63 %, zaś szczegółowe ich wyliczenie pozostawia referendarzowi sądowemu, przy uwzględnieniu stawki wynagrodzenia dla pełnomocników stron na poziomie dwukrotności stawki minimalnej.

SSO Maria Prusinowska

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 29 grudnia 2014 roku:

1. powódka K. P., reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, wniosła o zasądzenie od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. kwoty 125.000,00 zł, w tym kwoty 80.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę na skutek naruszenia dobra osobistego w postaci szczególnej więzi emocjonalnej łączącej powódkę z mężem i prawa do życia w pełnej rodzinie na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 23 k.c. i 24 k.c. wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 21 lutego 2013 roku do dnia zapłaty oraz kwoty 45.000,00 zł tytułem dopłaty do stosownego odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej powódki po śmierci męża wraz z odsetkami liczonymi od dnia 21 lutego 2013 roku do dnia zapłaty, nadto powódka wniosła o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 7.200,00 zł wraz z opłatą sądową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł,

2. powódka P. P. (1), reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, wniosła o zasądzenie od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. kwoty 119.000,00 zł, w tym kwoty 80.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę na skutek naruszenia dobra osobistego w postaci szczególnej więzi emocjonalnej łączącej powódkę z ojcem i prawa do życia w pełnej rodzinie na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 23 k.c. i 24 k.c. wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 28 lutego 2013 roku do dnia zapłaty oraz kwoty 39.000,00 zł tytułem dopłaty do stosownego odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej powódki po śmierci ojca wraz z odsetkami liczonymi od dnia 28 lutego 2013 roku do dnia zapłaty, nadto powódka wniosła o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 7.200,00 zł wraz z opłatą sądową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł,

3. powód P. P. (2), reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, wniósł o zasądzenie od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. kwoty 119.000,00 zł, w tym: 80.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę na skutek naruszenia dobra osobistego w postaci szczególnej więzi emocjonalnej łączącej powoda z ojcem i prawa do życia w pełnej rodzinie na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 23 k.c. i art. 24 k.c. wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 28 lutego 2013 roku do dnia zapłaty, 39.000,00 zł tytułem dopłaty do stosownego odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej powoda po śmierci ojca wraz z odsetkami liczonymi od dnia 28 lutego 2013 roku do dnia zapłaty, nadto powód wniósł o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 7.200,00 zł wraz z opłatą sądową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł.

W uzasadnieniu pozwu powodowie podali, że domagają się zasądzenia zadośćuczynienia oraz odszkodowania, z uwagi na śmierć w wypadku samochodowym P. P. (3), który był mężem powódki K. P., ojcem powódki P. P. (1) i ojcem powoda P. P. (2). Powodowie wskazali, iż sprawcą wypadku był A. M., kierujący samochodem ciężarowym marki M.. Powodowie podali, iż odpowiedzialność sprawcy zdarzenia była objęta ochroną ubezpieczeniową od odpowiedzialności cywilnej udzielonej przez stronę pozwaną, na podstawie polisy nr (...) i tym samym to pozwany ponosi odpowiedzialność gwarancyjną za przedmiotowe zdarzenie. Powodowie zaznaczyli, iż odpowiedzialność pozwanego opiera się na przepisach art. 34 i 35 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych w związku z art. 415 k.c. Ponadto, powodowie, podali, że na etapie likwidacji niniejszej szkody pozwany przyjął odpowiedzialność za skutki zdarzenia, poprzez wypłatę stosownego odszkodowania oraz renty na rzecz dzieci zmarłego. Powodowie wskazali, że w następstwie śmierci P. P. (3) naruszone zostało dobro osobiste powodów, tj. prawo do życia w pełnej rodzinie. Powodowie podkreślili, iż strata męża oraz ojca to krzywda zasługująca na kompensację poprzez zadośćuczynienie. Jednocześnie, powodowie wskazali, iż śmierć P. P. (3), jako jedynego żywiciela rodziny powodów, spowodowała znaczne pogorszenie sytuacji życiowej powodów, co z kolei powinno zostać zrekomensowane poprzez stosowne odszkodowanie. Powodowie podali, iż pismem z dnia 27 października 2008 roku strona powodowa, za pośrednictwem profesjonalnego pełnomocnika, zgłosiła szkodę pozwanemu, żądając zapłaty kwot 55.000,00 zł na rzecz powódki K. P. oraz po kwot po 60.000,00 zł na rzecz każdego z powodów: P. i P. P. (2). Pozwany w związku z zakończeniem postępowania karnego przeciwko sprawcy wypadku, decyzjami z dnia 10 grudnia 2010 roku przyznał na rzecz powódki K. P. kwotę 25.000,00 zł i powodom P. i P. P. (2) kwotę po 35.000,00 zł tytułem stosownego odszkodowania na podstawie z art. 446 § 3 k.c., które to kwoty zostały pomniejszone o 40% przyczynienia się zmarłego do powstania szkody. Ostatecznie powodom tytułem stosownego odszkodowania za znaczne pogorszenie

sytuacji życiowej po śmierci osoby bliskiej, tj. P. P. (3), zostały wypłacone następujące kwoty: kwota 15.000 zł rzecz powódki K. P., kwota 21.000,00 zł na rzecz powódce P. P. (1) i kwota 21.000,00 zł na rzecz P. P. (2). Powodowie podali, że pismem z dnia 6 lutego 2013 roku wezwali pozwanego do zapłaty dalszych kwot tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej oraz zgłosili roszczenie o zapłatę kwot po 100.000,00 zł na rzecz każdego z powodów tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną przez nich w związku z naruszeniem ich dobra osobistego w następstwie śmierci P. P. (3). Pozwany jednak kolejnymi pismami z dnia 20 lutego 2013 roku i 27 lutego 2013 roku odmówił spełnienia dalszych roszczeń strony powodowej, powołując się, jeśli chodzi o zadośćuczynienie, na brak podstawy prawnej z art. 448 k.c. oraz brak podstaw do zwiększenia kwoty przyznanej tytułem stosownego odszkodowania. Powodowie podkreślili, iż poczucie krzywdy powodów jest poparte okolicznościami obiektywnymi wobec czego zasadnym byłoby żądanie przez nich zadośćuczynienia w kwotach po 100.000,00 zł na rzecz każdego z powodów, jednak uwzględniając 20% przyczynienia się zmarłego do powstania szkody, powodowie ograniczyli swoje roszczenia do 80.000,00 zł na rzecz każdego z nich. Odnośnie odszkodowania powodowie wskazali, iż po śmierci P. P. (3) ich sytuacja życiowa uległa znacznemu pogorszeniu, zarówno pod względem finansowym, jak i pozafinansowym. Powodowie, zaznaczyli, iż zmarły był jedynym żywicielem rodziny ponieważ powódka K. P., w związku z doznany urazem i niepełnosprawnością, nie mogła pracować, co więcej, nie była osobą w pełni samodzielą i sama wymagała pomocy przy wykonywaniu wielu czynności dnia codziennego. Strona powodowa wskazała, iż żąda odsetek od dnia, w którym pozwany zajął ostateczne merytoryczne stanowisko w sprawie, a zatem znajdował się już w posiadaniu wszelkich informacji i dokumentów pozwalających na określenie wysokości powstałej szkody, czyli od dnia 20 i dnia 27 lutego 2013 roku, stanowiących daty pism pozwanego (k. 1-20 akt).

W odpowiedzi na pozew z dnia 19 lutego 2015 roku pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwany w uzasadnieniu potwierdził, że uiszczył powodom tytułem stosownego odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej po śmierci osoby bliskiej, tj. P. P. (3), następujące kwoty: kwotę 15.000 zł rzecz powódki K. P., kwotę 21.000,00 zł na rzecz powódki P. P. (1) i kwotę 21.000,00 zł na rzecz P. P. (2). Pozwany wniósł zarzut przedawnienia, z uwagi na fakt, iż w niniejszej sprawie nie doszło do popełnienia przestępstwa, a zatem termin przedawnienia wynosi 3 lata od dowiedzenia się o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia. Nadto, pozwany powołując się na rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego w P. z dnia 23 lutego 2010 roku, sygn. akt IV Ka (...) wraz z uzasadnieniem, na mocy którego A. M. został uznany za winnego wykroczenia z art. 86 § 1 k.w., wskazując, iż na brak związku przyczynowo - skutkowego pomiędzy zachowaniem A. M. a powstaniem szkody. Pozwany ewentualnie podniósł zarzut przyczynienia się zmarłego P. P. (3) do powstania zdarzenia oraz jego skutków na poziomie co najmniej 75%. Pozwany zakwestionował także co do zasady odpowiedzialność z tytułu zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. Jednocześnie pozwany, odnosząc się do wysokości zadośćuczynienia dochodzonego przez powodów, wskazał, iż na jego wysokość powinno mieć wpływ uzyskane przez nich jednorazowe odszkodowanie z tytułu wypadku przy pracy. W ocenie pozwanego odsetki winny być liczone od daty wyrokowania. (k. 280-296 akt).

Strony do czasu wyrokowania podtrzymały swoje stanowiska.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

P. P. (3) był mężem powódki K. P. oraz ojcem powódki P. P. (1) i powoda P. P. (2).

P. i K. P. pobrali się w dniu 4 stycznia 1992 roku w S., ze związku z tego pochodzi dwoje dzieci: syn P. P. (2) ur. w dniu (...) oraz córka P. P. (1) ur. (...).

Dowód: odpis skrócony aktu urodzenia (k. 151 akt), odpis skrócony aktu małżeńska (k. 152 akt).

Małżeństwo powódki K. P. i P. P. (3) było bardzo udane. Powódka wyszła za mąż w wieku 20 lat, prawie całe dorosłe życie, aż do dnia wypadku, spędziła z mężem. Powódkę z mężem łączyły pozytywne, bliskie relacje, wspólne życie, intymność, rodzicielstwo. Powódka wraz z mężem i dziećmi tworzyli kochającą się, wspierającą rodzinę. Spędzali razem czas, wyjeżdżali na wakacje, prowadzili życie towarzyskie, w chwilach trudnych mąż był dla powódki podporą,

pomagał jej i troszczył się o nią i o dzieci. Mąż powódki utrzymywał dom, pomagał w opiece nad dziećmi. Powódka od 2003 roku, w związku z urazem kręgosłupa jakiego doznała w wyniku wypadku, pozostawała na rencie. Powódka wymagała pomocy przy wykonywaniu zwykłych czynności życia codziennego. Mąż powódki wspierał ją w chorobie, potrafił sobie poradzić z dziećmi i chętnie się nimi zajmował.

Powódka P. P. (1) była silnie emocjonalnie związana z ojcem. P. P. (3) zajmował się córką w trakcie leczenia i rehabilitacji matki po wypadku komunikacyjnym. Ojciec zawsze powódce we wszystkim pomagał, często żartował oraz spędzał z nią czas wolny. Powódka czuła się bezpiecznie w relacji z ojcem. Powódka, przed śmiercią ojca, była wesołym i spokojnym dzieckiem.

Powód P. P. (2) był silnie emocjonalnie związany z ojcem. Jako dorastający chłopak, powód lubił spędzać z ojcem czas wolny. Ojciec zabierał go na wyjazdy, wycieczki. Dla powoda ojciec stanowił wzór do naśladowania, był autorytetem. Nawiązał z ojcem męską relację, która była dla powoda bardzo ważna. Powód czuł, że ma w ojcu wsparcie, nawet w sytuacjach trudnych, związanych ze szkołą. Ojciec nigdy nie ganił powoda za ewentualne niepowodzenia szkolne, zawsze był wspierający i pomocny. Powód przed śmiercią ojca był otwarty i towarzyski.

Dowód: opinia biegłego z zakresu psychiatrii lek. med. D. K. dot. powoda P. P. (2) z dnia 22 lutego 2018 roku (k. 726-729 akt), opinia biegłego z zakresu psychiatrii lek. med. D. K. dot. powódki K. P. z dnia 22 lutego 2018 roku (k. 731-740 akt), opinia biegłego z zakresu psychiatrii lek. med. D. K. dot. powódki P. P. (1) z dnia 23 lutego 2018 roku (k. 743-745 akt), opinia biegłego z zakresu psychologii mgr E. M. dot. powódki P. P. (1) z dnia 23 lutego 2018 roku (k. 747-750 akt), opinia biegłego z zakresu psychologii mgr E. M. dot. powódki P. P. (1) z dnia 23 lutego 2018 roku (k. 747-750 akt), opinia biegłego z zakresu psychologii mgr E. M. dot. powódki K. P. z dnia 22 lutego 2018 roku (k. 752-756 akt), opinia biegłego z zakresu psychologii mgr E. M. dot. powoda P. P. (2) z dnia 22 lutego 2018 roku (k. 758-763 akt), opinia uzupełniająca z zakresu psychologii i psychiatrii z dnia 10 maja 2018 roku (k. 784-786 akt), zeznania świadka J. K. (k. 407 akt), zeznania powódki K. P. (k. 811 akt), zeznania powoda P. P. (2) (k. 410, k. 811 akt).

P. P. (3), od 1996 roku, był zatrudniony na umowę o pracę w firmie (...) 4S (...) sp. z o.o. w W. jako specjalista ds. obsługi klienta. Jednocześnie od dnia 1 września 2006 roku pracował w tej samej firmie na umowę zlecenie. Średnie miesięczne wynagrodzenie P. P. (3) w ostatnich 6 miesiącach przed wypadkiem, tj. od października 2007 roku do kwietnia 2008 roku, wyniosło łącznie 3.154,17 zł netto, w tym z umowy o pracę (...) 739,333 zł, zaś z umowy zlecenia 1.414,84 zł. Małżonkowie P. i K. P. w roku 2006 uzyskali dochód netto w wysokości 36.348,70 zł, w tym K. P. 6.953,40 zł, zaś P. P. (3) 29.395,30 zł, zaś w roku 2007 uzyskali dochód netto w wysokości 44.289,27 zł, w tym K. P. 6.979,56 zł, zaś P. P. (3) 29.395,30 zł.

W 2008 roku K. P. wraz z mężem (do 4 kwietnia 2008 roku) i dziećmi uzyskała dochód w wysokości 36.022,88 zł, w tym powódka wraz z dziećmi 17.869,64 zł.

Dowód: umowa o pracę z dnia 26 stycznia 1996 roku wraz aneksem k. 155-157, zaświadczenie o zatrudnieniu (k. 159 akt), zaświadczenie o zarobkach (k. 160 akt), świadectwo pracy (k. 161 akt), informacja o dochodach oraz pobranych zaliczkach na podatek dochodowy za rok 2008 i za rok 2007 (k. 162-164 akt), umowa zlecenia z 1 lipca 2005 roku (k. 416-417 akt), zeznania podatkowe za rok 2006, za rok 2007, za rok 2008 (k. 418-419, k. 423-424, k. 428-430 akt), roczne obliczenie podatku przez organ rentowy za 2006 roku, za rok 2007 i za rok 2008 (k. 420, k. 427, k. 440 akt).

W dniu 4 kwietnia 2008 roku P. P. (3), będąc w podróży służbowej uległ wypadkowi komunikacyjnemu, na skrzyżowaniu dróg (...), w miejscowości S., w wyniku którego poniósł śmierć na miejscu. Sprawcą wypadku był A. M., który kierujący samochodem ciężarowym marki M. o numerze rejestracyjnym (...), naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym poprzez niezachowanie należytej staranności w trakcie manewru włączania się z drogi podporządkowanej na drogę główną i nie ustąpił pierwszeństwa przejazdu jadącemu drogą główną samochodowi osobowemu m-ki F. (...) o nr rej. (...), powodując powstanie stanu zagrożenia na drodze. A. M. kierujący zestawem ciężarowym M. z naczepą poruszał się drogą podporządkowaną od strony miejscowości S. z zamiarem przejazdu drogi krajowej na wprost, włączał się do ruchu poczynając od podjazdu z niewielką prędkością w celu osiągnięcia komfortowej sytuacji pogładowej, mając zasłoniętą prawą stronę drogi przez drugi zestaw ciężarowy.

A. M. mimo, iż widok z jego prawej strony był niewystarczający do jednoznacznej oceny gwarancji bezkolizyjnego przejazdu rozpędził zestaw do prędkości około 7,5 km, po czym jeszcze przyspieszył, przekraczając linię osi i znajdując się na torze kolizyjnym z pojazdem kierowanym przez P. P. (3), czym wywołał stan zagrożenia, który zmusił P. P. (3), znajdującego się około 100 m od skrzyżowania do podjęcia manewrów obronnych. P. P. (3) poruszając się prędkością na poziomie 111 km/h podjął manewr gwałtownego hamowania, wskutek czego stracił on panowanie nad pojazdem, co doprowadziło do niekontrolowanego zjazdu jego pojazdu na lewy pas ruchu, gdzie zderzył się z naczepą zestawu ciągnika siodłowego marki S. o numerze rejestracyjnym (...) (numer rejestracyjny naczepy (...) (...)). Wskutek owego zdarzenia kierujący pojazdem marki F. (...) P. P. (3) poniósł śmierć na miejscu, a pasażer pojazdu doznał obrażeń ciała w postaci urazu czaszkowo - mózgowego i stłuczenia mózgu, a obecnie znajduje się w stanie apolitycznym, bez możliwości kontaktu. W dniu zdarzenia warunki drogowe były dobre, nawierzchnia drogi sucha, zachmurzenie niewielkie, a widoczność dobra. Pojazdy, którym poruszali się uczestnicy zdarzenia, przed zaistniałym zdarzeniem były sprawne technicznie. A. M. swoim zachowaniem wyczerpał znamiona przestępstwa określonego w art. 177 § 2 k. polegającego na tym, że, w dniu 4 kwietnia 2008 roku około godz. 15:30 w miejscowości S. na skrzyżowaniu dróg (...) i (...) kierując samochodem ciężarowym marki M. o nr rej. (...) z naczepą o nr rej. (...) naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym poprzez niezachowanie należytej staranności w trakcie manewru włączania się z drogi podporządkowanej na drogę główną czym spowodował powstanie stanu zagrożenia, doprowadzając do wypadku w wyniku, którego na skutek odniesionych obrażeń śmierć poniósł kierujący samochodem osobowym m-ki F. (...) P. P. (3), natomiast pasażer tego samochodu, J. O. odniósł obrażenia w postaci urazu czaszkowo- mózgowego stłuczenia mózgu, które to obrażenia naruszyły prawidłowe czynności narządów ciała na okres powyżej 7 dni, przy czym P. P. (3) przyczynił się do zaistnienia wskazanego zdarzenia poprzez niezachowanie bezpiecznej prędkości, przekroczenie dopuszczalnej prędkości.

Odpowiedzialność sprawcy zdarzenia A. M. była objęta ochroną ubezpieczeniową od odpowiedzialności cywilnej udzielonej przez stronę pozwaną, tj. Towarzystwo (...) S.A. (na podstawie polisy nr (...)).

Dowód: opinia biegłego z dziedziny kryminalistyczno-technicznej rekonstrukcji wypadków drogowych W. G. z dnia 5 marca 2016 roku wraz z pisemną opinią uzupełniającą z dnia 20 czerwca 2016 roku, pisemną opinią uzupełniającą z dnia 29 września 2016 roku i ustną opinią uzupełniającą złożoną na rozprawie z dnia 6 października (k. 402-520, k. 547-555, k., 566-577, k. 580 akt), opinia biegłego z dziedziny kryminalistyczno-technicznej rekonstrukcji wypadków drogowych P. B. z dnia 11 października 2017 roku (k. 613-679 akt), odpis skrócony aktu zgony (k. 25 akt, protokół okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy (k. 27-30 akt), notatka urzędowa (k. 26 akt) oraz dokumenty zgromadzone w aktach sprawy II K(...).

W dniu 4 kwietnia 20108 roku powodowie czekali na powrót P. P. (3) do domu. Wieczorem powodowie zostali powiadomieni o śmierci P. P. (3), przez jego przełożonego i zarazem bliskiego znajomego.

Powódka K. P. po śmierci męża doznała wstrząsu psychicznego, musiała przyjmować zastrzyki uspokajające. Powódka, załamała się psychicznie, wyłączyła się z naturalnego rytmu życia, a nawet sprawowania właściwej opieki nad dziećmi. Z opiekuńczej, czulej i troskliwej matki, stała się ona na długie miesiące osobą zamkniętą w sobie, wycofaną, rozpamiętującą śmierć męża. Nie była w tamtym czasie matką dostępną emocjonalnie. K. P. przeżywała stany przygnębienia, wzmożonego smutku, anhedonii, miała trudności z regulacją rytmów okołodobowych. Powódka popadła w stan głębokiej rozpacz, który przedłużał się i nie tracił na intensywności pomimo upływającego czasu od tragedii

Powódka K. P. przeżywała żalobę, w sposób na tyle nasilony, że wykształciła się reakcja depresyjna, wymagająca leczenia farmakologicznego. Powódka przez kilka lat zażywała leki przeciwdepresyjne w postaci: wenlafaksyny i karbamazepiny, stosowane w przypadku zaburzeń depresyjnych, z obecnością drażliwości i wahań nastroju. Leczenie powódka kontynuowała przez kilka lat, uzyskując poprawę w zakresie nastroju. Obecnie powódka nie wymaga leczenia farmakologicznego. Objawy są w stopniu lekkim, głównie obejmują poczucie doznania krzywdy, tęsknotę za zmarłym i nie stanowią wymiaru psychopatologicznego.

Cierpienie psychiczne powódki K. P. po śmierci męża miało wymiar psychopatologiczny. Łączny uszczerbek na zdrowiu powódki K. P., stwierdzony przez powołanych w sprawie biegłych, wynosi na 4%.

Gwałtowna śmierć ojca i nagłe zerwanie emocjonalnej z nim więzi naruszyły poczucie bezpieczeństwa powódki P. P. (1), która zaczęła przejawiać zaburzenia zachowania, zmieniło się jej postępowanie, odreagowywała trudne emocje w agresywnym zachowaniu w szkole. Matka powódki została wezwana do szkoły i dopiero wtedy poszukała pomocy psychologicznej dla córki. Powódka odczuwała dotkliwy brak ojca, którego kochała i z którym miała bezpieczną, dającą oparcie więź. Dodatkowo, traumę dziecka pogłębiał fakt emocjonalnej niedostępności matki, która pogrzeżała się w żałobie. Powódka nie rozumiała sytuacji, zaprzeczyła śmierci ojca, wyobrażając sobie, że wróci z wyjazdu służbowego. Cały bezpieczny, przewidywalny i stabilny świat powódki, która w momencie zdarzenia była 8-letnim dzieckiem zniknął, zastąpiło go poczucie niezrozumienia i tęsknota. Powódka przywiązała się w tamtym czasie do starszego brata, który dawał jej wsparcie w zastępstwie nieobecnego ojca.

Aktualnie powódka P. P. (1) funkcjonuje prawidłowo, jednak ponad rok po śmierci ojca przejawiała zaburzenia zachowania i emocji oraz wymagała korzystania z pomocy psychologicznej. Łączny uszczerbek na zdrowiu powódki P. P. (1), stwierdzony przez powołanych w sprawie biegłych, wynosi na 2%.

Powód P. P. (2) doznał wstrząsu psychicznego po śmierci ojca. Powód na wiadomość o tym, że ojciec zginął zareagował bardzo impulsywnie, popchnął osobę przekazującą tragiczną informację, próbował uciec, musiał otrzymać zastrzyk uspokajający. P. P. (2) reagował agresją i wycofaniem, czuł się źle w gronie rówieśników, wycofał się z kontaktów na okres około 2 lat, czas wolny spędzał głównie grając w gry komputerowe. Powód czuł niepokój i presję związaną z poczuciem odpowiedzialności za matkę i siostrę, chciał zrezygnować ze szkoły i pójść do pracy, aby pomóc finansowo rodzinie. Stały przed nim zadania przerastające emocjonalne możliwości 16-latką, nieadekwatne do etapu rozwojowego, przewidziane dla osoby dorosłej, a nie dla nastolatka. Do dnia dzisiejszego powód ma ograniczone możliwości przeżywania i adekwatnej ekspresji pełnego spectrum stanów emocjonalnych. Łączny uszczerbek na zdrowiu powoda P. P. (2), stwierdzony przez powołanych w sprawie biegłych, wynosi na 2%.

Dowód:opinia biegłego z zakresu psychiatrii lek. med. D. K. dot. powoda P. P. (2) z dnia 22 lutego 2018 roku (k. 726-729 akt), opinia biegłego z zakresu psychiatrii lek. med. D. K. dot. powódki K. P. z dnia 22 lutego 2018 roku (k. 731-740 akt), opinia biegłego z zakresu psychiatrii lek. med. D. K. dot. powódki P. P. (1) z dnia 23 lutego 2018 roku (k. 743-745 akt), opinia biegłego z zakresu psychologii mgr E. M. dot. powódki P. P. (1) z dnia 23 lutego 2018 roku (k. 747-750 akt), opinia biegłego z zakresu psychologii mgr E. M. dot. powódki P. P. (1) z dnia 23 lutego 2018 roku (k. 747-750 akt), opinia biegłego z zakresu psychologii mgr E. M. dot. powódki K. P. z dnia 22 lutego 2018 roku (k. 752-756 akt), opinia biegłego z zakresu psychologii mgr E. M. dot. powoda P. P. (2) z dnia 22 lutego 2018 roku (k. 758-763 akt), opinia uzupełniająca z zakresu psychologii i psychiatrii z dnia 10 maja 2018 roku (k. 784-786 akt), zaświadczenie wystawione przez lekarza psychiatrę (k. 153-154 akt), zeznania świadka J. K. (k. 407 akt), zeznania powódki K. P. (k. 811 akt), zeznania powoda P. P. (2) (k. 410, k. 811 akt).

Powodowie, reprezentowani przez profesjonalnego pełnomocnika, pismem z dnia 27 października 2008 roku, zgłosili szkodę pozwanemu, żądając zapłaty kwoty 55.000,00 zł na rzecz powódki K. P. oraz kwot po 60.000,00 zł na rzecz każdego z powodów P. P. (1) i P. P. (2). W związku z zakończeniem postępowania karnego przeciwko sprawcy wypadku, pozwany, decyzjami z dnia 10 dnia 2010 roku przyznał na podstawie art. 446 § 3 k.c. na rzecz powódki K. P. kwotę 25.000,00 zł, na rzecz powódki P. P. (1) kwotę 35.000.000 zł i na rzecz powoda P. P. (2) kwotę 35.000,00 zł, tytułem stosownego odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej po śmierci bliskiej osoby, tj. P. P. (3), które to kwoty zostały pomniejszone o 40% przyczynienia się zmarłego do powstania szkody, a w przypadku powódki K. P. także o wysokość nawiazki w kwocie 3.000 zł, zasądzonej na jej rzecz w postępowaniu karnym, która ta kwota został przyzna jej po zmianie wyroku I instancji.

Ostatecznie powodom tytułem stosownego odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej po śmierci osoby bliskiej, tj. P. P. (3), zostały wypłacone następujące kwoty: kwota 15.000 zł rzecz powódki K. P., kwota 21.000,00 zł na rzecz powódki P. P. (1) i kwota 21.000,00 zł na rzecz powoda P. P. (2). Pismem z dnia 6 lutego 2013 roku powodowie

wezwali pozwanego do zapłaty dalszych kwot tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej, tj. kwoty 21.000 zł dla K. P., kwoty 15.000 zł dla P. P. (1) i kwoty 15.000 zł dla P. P. (2), oraz zgłosili roszczenie o zapłatę kwot po 100.000,00 zł na rzecz każdego z powodów tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną przez nich w związku z naruszeniem ich dobra osobistego w następstwie śmierci P. P. (3). Pozwany, pismami z dnia 20 lutego 2013 roku i 27 lutego 2013 roku odmówił spełnienia dalszych roszczeń ze strony powodów, powołując się na brak podstawy prawnej z art. 448 k.c. jeśli chodzi o zadośćuczynienie oraz brak podstaw do zwiększenia kwoty przynajmniej tytułem stosownego odszkodowania.

Okoliczności bezsporne a także, dowód: pismo z dnia 27 października 2008 roku (k. 124-127 akt), pismo z dnia 14 stycznia 2009 roku (k. 129), pismo z dnia 7 stycznia 2009 roku (k. 128 akt), pismo z dnia 12 października 2010 roku (k. 130-131 akt), decyzje z dnia 10 grudnia 2010 roku (k. 132-137 akt), decyzja z dnia 28 lipca 2011 roku (k. 139 akt), wezwania do zapłaty z dnia 6 lutego 2013 roku (k. 140 -144 akt), decyzja z dnia 20 lutego 2013 roku (k. 145-146 akt), decyzje z dnia 27 lutego 2013 roku (k. 147-150 akt)

Od 4 kwietnia 2008 roku powodom została przyznana renta rodzinna z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, która obecnie wynosi 641,45 zł netto w przypadku powódki K. P. oraz 1.245,21 zł netto łącznie w przypadku powodów P. i P. P. (2).

Renta rodzinna po zmarłym P. P. (3) na rzecz powodów: P. P. (1) i P. P. (2) była wypłacana miesięcznie do rak powódki K. P. w następującej wysokości netto: w lipcu 2008 roku w kwocie 3.6002,32 zł (za okres od 4 kwietnia 2008 roku do 31 lipca 2008 roku), za okres od sierpnia 2008 roku do września 2008 roku w kwocie 959,94 zł, w październiku 2008 roku w kwocie 909,43 zł, w listopadzie 2008 roku w kwocie 1.415,41 zł, w grudniu 2008 roku w kwocie 959,94 zł, w styczniu 2009 roku w kwocie 1.440,52 zł, w lutym 2009 roku w kwocie 5.641,19 zł, za okres od marca 2009 roku do lutego 2010 roku w kwocie 1.526,24 zł, w marcu 2010 roku w kwocie 1593,60 zł, od kwietnia 2010 roku do czerwca 2010 roku w kwocie 1.628,66 zł, od lipca 2010 roku do sierpnia 2010 roku w kwocie 1.709,94 zł, we wrześniu 2010 roku 2.781,71 zł, za okres od października 2010 roku do lutego 2010 roku w kwocie 1.709,94 zł, w marcu 2011 roku w kwocie 1.897,99 zł, od kwietnia 2010 do lutego 2012 roku w kwocie 1.759,99 zł, od za okres marca 2012 roku do sierpnia 2012 roku w kwocie 1.817,74 zł, we wrześniu 2012 roku 1.687,35 zł, w październiku 2012 roku w kwocie 2.389,42 zł, w listopadzie 2012 roku w kwocie 1.817,74 zł, w grudniu 2012 roku w kwocie 1.687,35 zł, w styczniu 2013 roku w kwocie 2.389,42 zł, w lutym 2013 roku w kwocie 1.817,74 zł, w marcu 2013 roku w kwocie 1.888,66 zł, od kwietnia 2013 roku do września 2013 roku w kwocie 1.886,66 zł, w październiku 2013 roku w kwocie 1.753,40 zł, za okres od listopada 2013 roku w kwocie 2.481,10 zł, za okres od grudnia 2013 roku do lutego 2014 roku w kwocie 1.886,63 zł, w marcu 2014 roku w kwocie 1.962,88 zł, za okres od kwietnia 2014 roku do września 2014 roku w kwocie 1.915,88 zł, za okres od października 2014 roku do listopada 2014 roku w kwocie 1.780,45 zł, w grudniu 2014 roku w kwocie 2.520,08 zł, za okres od stycznia 2015 roku do lutego 2015 roku w kwocie 1.915,88 zł, w marcu 2015 roku w kwocie 2.033,72 zł, za okres od kwietnia 2015 roku do maja 2015 roku w kwocie 1.943,72 zł.

Dowód: pismo ZUS z dnia 22 maja 2015 roku (k. 474 akt), decyzje o przyznaniu i waloryzacji renty rodzinnej (k. 165-173 akt).

Na mocy decyzji ZUS z dnia 25 listopada 2011 roku powodom przyznano jednorazowe odszkodowanie dla członków rodziny z tytułu śmierci P. P. (3) w dniu 4 kwietnia 2008 roku wskutek wypadku przy pracy, w tym na rzecz powódki K. P. w kwocie 48.439,00 zł i na rzecz P. P. (2) w kwocie 9.419,00 zł i na rzecz P. P. (1) w kwocie 9.419,00 zł.

Dowód: decyzja ZUS z dnia 25 listopada 2011 roku (k. 575 akt).

Powódka K. P. w okresie od dnia 1 czerwca 2012 roku do dnia 31 maja 2014 roku pracowała jako pomoc krawcowej w Fabryce (...) E.G. W. s. j.

W roku 2012 powódka K. P. uzyskała dochód w wysokości 32.312 zł netto, w roku 2013 w kwocie 43.470,30 zł, w roku 2014 w kwocie 47.546,32 zł netto.

Dowód: zeznanie podatkowe za rok 2012, za rok 2013, za rok 2014 i za rok 2015 (k. 444-445, k. 233-239, 450-451, k. 454-458, k. 460-461 akt), roczne obliczenie podatku przez organ rentowy za rok 2012, za rok 2013, za rok 2014 (k. 441, k. 452, k. 459, k. 464, k. 471 akt), informacja o dochodach oraz pobranych zaliczkach na podatek dochodowy (k. 465-466 akt).

W 2012 roku P. P. (2) został studentem I roku w Wyższej Szkole (...) w P. na kierunku informatyki w trybie niestacjonarnym.

Od dnia 20 maja 2013 roku powód P. P. (2), zatrudnił się w charakterze kucharza, na ¼ etatu, godząc pracę ze studiami. W roku 2012 P. P. (2) uzyskał dochód w kwocie 7.745,34 netto, w roku 2013 w kwocie 15.433,55 zł, zaś w 2014 roku w kwocie 19.716,68 zł.

Dowód: umowa o pracę (k. 174 akt), zeznanie podatkowe za rok 2013 i za rok 2014 (k. 229-232, k. 441-442, k. 450-451, k. 468-469 akt), zaświadczenie (k. 123 akt).

Wyrokiem z dnia 20 października 2009 rok Sądu Rejonowego w S., sygn. akt II K (...), zmienionym wyrokiem Sądu Okręgowego w P. z dnia 23 lutego 201 roku, sygn. akt Ka (...), A. M. został uznany za winnego wykroczenia z art. 86 § 1 k.w. polegającego na tym, że A. M. w dniu 4 kwietnia 2008 roku o godz. 15.30 w miejscowości S. na skrzyżowaniu dróg (...) i (...) kierując samochodem ciężarowym m-ki M. o nr rej. (...) wraz z naczepą o nr rej. (...) naruszył zasadny bezpieczeństwa w ruchu lądowym poprzez niezachowanie należytej ostrożności w trakcie wykonywania manewru włączania się do ruchu z drogi podporządkowanej na drogę główną czym spowodował zagrożenie w ruchu drogowym drogi podporządkowanej na drogę główną czym spowodował zagrożenie w ruchu drogowym i wymierzono mu karę grzywny w kwocie 700 zł.

Dowód: wyrok z dnia 20 października 2009 rok Sądu Rejonowego w S., sygn. akt II K (...) (k. 31-32 akt), wyrok Sądu Okręgowego w P. z dnia 23 lutego 201 roku, sygn. akt Ka (...) (k. 33-34 akt).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie kserokopii dokumentów prywatnych i urzędowych zgromadzonych w aktach sprawy, zeznań świadka oraz zeznań powódki i powoda.

Wiarygodność kserokopii dokumentów nie budziła wątpliwości Sądu. Mimo, że kserokopia nie jest dokumentem, a stanowi jedynie element twierdzenia strony o istnieniu dokumentu o treści odpowiadającej kserokopii, to w niniejszej sprawie żadna ze stron nie podniosła zarzutów kwestionujących istnienie określonych dokumentów prywatnych czy urzędowych.

Sąd w całości za wiarygodne uznał **zeznania świadka J. K.** - matki powódki na okoliczność zmiany jaka nastąpiła w życiu powodów po śmierci P. P. (3), relacji i więzi występującej między P. P. (3) a powodami, krzywdy i cierpienie powodów związanych ze śmiercią P. P. (3) W szczególności wiarygodne okazały się zeznania świadka na okoliczność więzi łączących powodów ze zmarłym, ich reakcji na wiadomość o śmierci zmarłego i sytuacji rodziny zarówno przed wypadkiem jak i w późniejszym okresie bowiem znalazły potwierdzenie w zeznaniach powódki i powoda, a także w opiniach biegłych: psychologa i psychiatry oraz dokumentach dotyczących sytuacji materialnej rodziny powodów.

Sąd uznał za wiarygodne także **zeznania powódki i powoda** na okoliczność ich krzywdy po śmierci męża i ojca oraz sytuacji materialnej bowiem znalazły oparcie w zeznaniach wiarygodnego świadka i pozostałym materiale dowodowym zebranym w sprawie. Zeznania te były spójne, wyważone oraz w pełni znajdowały odzwierciedlenie w pozostałym materiale dowodowym. Zeznania powódki i powoda, z których wynika, że ich stan psychiczny i emocjonalny po śmierci P. P. (3) nie budziły wątpliwości Sądu szczególnie biorąc pod uwagę bliskie relacje powodów ze zmarłym.

Odnośnie dowodów w postaci dokumentów zgromadzonych w sprawie karnej II K (...) Sądu Rejonowego w S., to Sąd uznał je jako dowody pośrednie w sprawie.

Dla ustalenia okoliczności faktycznych zdarzenia z dnia 4 kwietnia 2008 roku oraz ewentualnego przyczynienia się P. P. (3), zasadnicze znaczenie miała wydana w niniejszej sprawie opinia biegłego z dziedziny kryminalistyczno-technicznej rekonstrukcji wypadków drogowych P. B. z dnia 11 października 2017 roku. Biegły szczegółowo ocenił zachowanie poszczególnych uczestników wypadku samochodowego z dnia 4 kwietnia 2008 roku. Biegły stwierdził, iż kierujący zestawem ciężarowym S. z naczepą, włączał się do ruchu na drodze krajowej (...) w kierunku P., w jego postępowaniu nie dopatrzył się nieprawidłowości mających związek z przedmiotowym wypadkiem. Biegły podał, iż kierujący zestawem ciężarowym M. z naczepą poruszał się drogą podporządkowaną od strony miejscowości S. z zamiarem przejazdu drogi krajowej na wprost, włączał się do ruchu poczynając od podjazdu z niewielką prędkością w celu osiągnięcia komfortowej sytuacji pogładowej. W ocenie biegłego manewr ten w obliczu zasłoniętej zasłony prawej strony drogi przez drugi zestaw ciężarowy był niewystarczający do jednoznacznej oceny gwarancji bezkolizyjnego przejazdu. Biegły wskazał, iż kierujący rozpędził zestaw do prędkości około 7,5 km, po czym jeszcze przyspieszył. W ocenie biegłego analiza czasowo-przestrzenna wykazała, że kierowca znalazł się na torze kolizyjnym czym wywołał stan zagrożenia, który zmusił kierującego F. do podjęcia manewrów obronnych. W związku z tym należy uznać, iż kierujący zestawem ciężarowym wjechał na skrzyżowanie, nie mając dostatecznego rozeznania i nie zachowując szczególnej ostrożności swoim zachowaniem doprowadził do powstania zaistniałego wypadku drogowego. Biegły stwierdził, iż kierujący samochodem marki F. (...), poruszał się drogą krajową (...) z zamiarem przejazdu przez skrzyżowanie na wprost. W ocenie biegłego bezpośrednio przed zdarzeniem poruszał się on z minimalną prędkością na poziomie 111 km/h. W momencie pojawienia się zestawu ciężarowego na jego pasie ruchu, znajdując się około 100 m od skrzyżowania, rozpoczął manewr hamowania, który z racji swojej gwałtowności doprowadził do utraty panowania nad pojazdem. Biegły wskazał, iż skutkiem takie zachowania było zderzenie czołowo-boczne z naczepą zestawu ciężarowego S. z naczepą. Biegły poddał analizie także możliwość uniknięcia zdarzenia, wykazując, iż nadmierna prędkość w chwili powstania stanu zagrożenia wymagała od kierującego podjęcia gwałtownych manewrów obronnych. Biegły wskazał, iż P. P. (3) jadąc z nadmierną prędkością mógł uniknąć kolizji w przypadku gwałtownego hamowania oraz utrzymania statecznego toru ruchu. Biegły podał, iż jeżeli kierujący ten poruszałby się z prędkością dopuszczalną, reakcja na powstały stan zagrożenia w postaci hamowania mogłaby być znacznie mniej intensywna i umożliwiła uniknięcia zderzenia. Biegły stwierdził, że nadmierna prędkość oraz technika jazdy w trakcie dojazdu do skrzyżowania wskazują na przyczynienie się P. P. (3), kierującego F., do przedmiotowego wypadku drogowego. Konkludując, biegły stwierdził, iż przyczyną przedmiotowego zdarzenia było postępowanie A. M., który wyjeżdżając z drogi podporządkowanej wywołał stan zagrożenia, zajeżdżając drogę kierującemu F.. Biegły wskazał, że nadmierna prędkość oraz technika jazdy kierującego F. miała związek przyczynowy z zaistniałym zdarzeniem drogowym. Jednocześnie, biegły nie był w stanie określić, przyczynienia się poszczególnych kierowców, zaznaczając, iż większym ciężarem odpowiedzialności jest obciążony kierujący zestawem ciężarowym, czyli A. M., który wywołał stan zagrożenia.

W niniejszej sprawie sporządzone został także opinii przez biegłego z dziedziny kryminalistyczno-technicznej rekonstrukcji wypadków drogowych W. G., który stwierdził, iż kierujący ciągnikiem siodłowym M. z naczepą swoim postępowaniem wywołał zagrożenie, które miało związek z zaistnieniem wypadku przez to, że wjechał na skrzyżowanie, z drogi podporządkowanej na drogę główną zza ruchomej przeszkody, a mianowicie skręcającego ciągnika siodłowego S. z naczepą tj. w sposób nieadekwatny do zachowania nakazanej ostrożności zmuszając jadącego drogą główną, kierującego samochodem marki F., do podjęcia manewru obronnego hamowania skutkującego zaistnieniem wypadku. Biegły zaznaczył, iż postępowanie kierującego samochodem F. (...) miało związek przyczynowy z zaistnieniem i przebiegiem wypadku przez to, że poruszał się on z prędkością większą niż dopuszczalna w miejscu zdarzenia i podjął manewr awaryjnego hamowania, a także, prawdopodobnie, inne manewry w sposób nieadekwatny do zachowania nakazanej ostrożności, które doprowadziły do utracenia przez niego panowania nad pojazdem, opuszczenia pasa ruchu, którym się poruszał i zderzenia z naczepą ciągnika siodłowego S..

Sąd, z uwagi na zakwestionowanie opinii biegłego W. G., mimo jej uzupełnienia, powołał kolejnego biegłego z tej dziedziny uznając, iż opinia biegłego zawierała niejasności i nie ścisłości.

W ocenie Sądu opinia P. B., została sporządzona fachowo i rzetelnie, nie zawierała żadnych luk i niejasności. W związku z tym, Sąd uznał ją za wiarygodną i przydatną dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie.

Wskazane wyżej dokumenty prywatne i urzędowe należało uznać za w pełni wiarygodne. Zgodnie z treścią art. 245 k.p.c. dokumenty prywatne stanowią dowód tego, że osoba, która je podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Przywołane wyżej dokumenty prywatne, jak i dokumenty urzędowe nie były kwestionowane przez strony, a i Sąd nie znalazł podstaw by czynić to z urzędu.

Dla ustalenia natomiast rozmiaru cierpień fizycznych i psychicznych powódki i związanego z tym uszczerbku na zdrowiu istotne były opinie biegłych z dziedziny: chirurgii szczękowo – twarzowej, z dziedziny psychiatrii i z dziedziny ortopedii i traumatologii narządu ruchu.

Opinie biegłych podlegały ocenie, jak każdy inny dowód, według art. 233 § 1 k.p.c. W wypadkach opinii biegłego, gdy w grę wchodzi wiedza specjalistyczna, kontrola wiarygodności opinii i wypowiedzi biegłego jest utrudniona. Dokonując oceny sąd kontroluje wnioski i wywody opinii, a także zeznania biegłego pod kątem widzenia ich zgodności z zasadami logiki, poziomu wiedzy biegłego, sposobu motywowania stanowiska, podstaw opinii (powoływania się na piśmiennictwo i inne źródła, stosowania konkretnych metod badawczych).

Sąd uznał również jako w pełni przydatne opinię biegłych z dziedziny psychiatrii i psychologii. Opinie te były logiczne, przekonujące, a przez to w pełni wiarygodne.

Sąd zauważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na częściowe uwzględnienie.

Na wstępie odnosząc się do zarzutu przedawnienia Sąd wskazuje, iż dla zastosowania art. 442⁽¹⁾ § 2 KC co do zasady nie jest konieczne, aby doszło do uprzedniego skazania sprawcy szkody za zbrodnię lub występki, poza przypadkami, kiedy przepis prawa materialnego stanowiący podstawę odpowiedzialności wymaga takiego skazania. Przy braku wyroku skazującego w postępowaniu karnym, sąd cywilny jest uprawniony do dokonania własnej oceny, czy popełnione zostało przestępstwo, co wymaga dokonania ustaleń dotyczących istnienia podmiotowych i przedmiotowych znamion przestępstwa i następuje to w oparciu o kryteria przewidziane w przepisach prawa karnego, uznające określone zachowanie za występki lub zbrodnię w momencie zdarzenia wyrządzającego szkodę (tak SN w wyr.: 16.12.1975 r., II CR 660/75, z glosą S. Grzybowskiego, OSP 1977, Nr 7–8, poz. 132; z 12.4.1990 r., III CRN 108/90, Legalis; z 6.2.2001 r., II UKN 221/00, OSN 2002, Nr 19, poz. 466; z 21.11.2001 r., II UKN 633/00, OSN 2003, Nr 17, poz. 422; z 18.12.2008 r., III CSK 193/08, Legalis; wyr. SA w Białymstoku z 1.10.2013 r., I ACa 335/13, Legalis; wyr. SA w Katowicach z 8.3.2013 r., I ACa 31/13, Legalis; wyr. SA w Warszawie z 17.3.2017 r., I ACa 107/16, Legalis). W ocenie Sądu, przeprowadzone postępowanie dowodowe, wykazało w sposób niezbity, iż zarówno sprawstwo jak i wina A. M. w zakresie czynu z art. 177 § 2 k.k. nie może budzić jakichkolwiek wątpliwości. W ocenie Sądu, niewątpliwym jest, iż swoim zachowaniem wyczerpał znamiona przestępstwa określonego w art. 177 § 2 k.k. polegającego na tym, że, w dniu 4 kwietnia 2008 roku około godz. 15:30 w miejscowości S. na skrzyżowaniu dróg (...) i (...) kierując samochodem ciężarowym marki M. o nr rej. (...) z naczepą o nr rej. (...) naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym poprzez niezachowanie należytej staranności w trakcie manewru włączania się z drogi podporządkowanej na drogę główną czym spowodował powstanie stanu zagrożenia, doprowadzając do wypadku w wyniku, którego na skutek odniesionych obrażeń śmierć poniósł kierujący samochodem osobowym m-ki F. (...) P. P. (3), natomiast pasażer tego samochodu, J. O. odniósł obrażenia w postaci urazu czaszkowo- mózgowego stłuczenia mózgu, które to obrażenia naruszyły prawidłowe czynności narządów ciała na okres powyżej 7 dni, przy czym P. P. (3) przyczynił się do zaistnienia wskazanego zdarzenia poprzez niezachowanie bezpiecznej prędkości, przekroczenie dopuszczalnej prędkości. Przestępstwa z art. 177§1 i 2 k.k. są przestępstwa nieumyślnymi, których przedmiotem ochrony jest zdrowie i życie człowieka. Wymogiem odpowiedzialności karnej w oparciu o znamiona art. 177 k.k. jest naruszenie reguł ostrożnego postępowania z dobrem prawnym. Ta cecha charakterystyczna skądinąd dla wszystkich przestępstw nieumyślnych, doznaje w treści omawianego przepisu pewnych ograniczeń. Reguły ostrożności relatywizować należy do pojęcia bezpieczeństwa w ruchu, jest to określenie definiowane rozmaicie w zależności od charakteru samego ruchu i cech podmiotu, któremu przypisujemy odpowiedzialność karną. Inaczej wyglądają wymogi stawiane w ruchu drogowym, inaczej w ruchu wodnym; co więcej - poziom wymagań stawianych

kwalifikowanym uczestnikom ruchu, na przykład zawodowym kierowcom, będzie w istotny sposób różnić się od oczekiwania względem pieszych. Zakres reguł postępowania z dobrem prawnym tylko częściowo wyznaczony jest przez skodyfikowane zasady bezpieczeństwa w ruchu. Obok regulacji ustawowych, które je zawierają (prawo o ruchu drogowym, kodeks morski itp.), istnieją zasady mające charakter zwyczajowy bądź wynikające ze specyfiki konkretnej sytuacji. Naruszenie tych ostatnich również prowadzić może do odpowiedzialności karnej, co w żaden sposób nie będzie naruszać wymogu ustawowego określenia znamion czynu zabronionego. Może się wręcz zdarzyć, że wymogi ostrożnego zachowania prowadzić będą wprost do naruszenia skodyfikowanych reguł (wyrok SN z 16 sierpnia 1961 r., I K 559/60, OSNKW 1962, nr 4, poz. 55). Przy ustalaniu zakresu odpowiedzialności karnej sprawcy wypadku komunikacyjnego uwzględnić należy okoliczności przedmiotowe związane ze zdarzeniem, takie jak trudne warunki drogowe, opady atmosferyczne, siła wiatru, stan drogi lub innego szlaku komunikacyjnego itp. Do zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym zaliczyć należy szerokie spektrum reguł postępowania, które zazwyczaj odnoszą się będą wprost do konkretnych sytuacji zaistniałych w komunikacji, np. w związku z manewrami wyprzedzania lub wymijania, włączania się do ruchu, ustąpienia pierwszeństwa itp. Obok nich wskazać można takie zasady, które wyróżniają się będą znacznie szerszym, zgeneralizowanym zakresem zastosowania. Tradycyjnie zalicza się do nich zasady ostrożności, ograniczonego zaufania i prędkości bezpiecznej. W ramach zasady ostrożności należy wskazać wiele wymogów, od spełnienia których zależy sprawny i niezakłócony tok komunikacji. Wymienia się tu m.in. posiadanie przez uczestnika ruchu niezbędnych kwalifikacji. Ich poziom jest zróżnicowany, a wymagania tym większe, im poważniejsze potencjalne zagrożenie stwarza konkretny podmiot (prawo jazdy dla prowadzących pojazdy mechaniczne, karta rowerowa już tylko dla małoletnich kierujących, brak podobnych wymogów w odniesieniu do pieszych). Osoba taka musi się też odznaczać odpowiednią sprawnością psychofizyczną, a w szczególności psychomotoryczną, która niekiedy winna zostać potwierdzona stosownymi badaniami. Niezależnie od tego od udziału w ruchu winien się powstrzymać każdy, kto z uwagi na (trwale lub choćby przemijające) ograniczenie sprawności może stwarzać zagrożenie; dotyczy to w szczególności chorób takich jak epilepsja czy zaawansowana cukrzyca, daltonizmu i innych poważnych wad wzroku, lecz również krótkotrwałych dolegliwości bólowych czy kardiologicznych. Kolejnym wreszcie elementem zasługującym na wzmiankę jest pełna sprawność pojazdu, jakim posługuje się uczestnik ruchu. Przez pojęcie to rozumieć należy nie tylko odpowiadanie określonym parametrom technicznym wynikającym z rodzaju i typu pojazdu, ale także spełnianie dalej idących wymogów, wynikających przykładowo z panujących warunków atmosferycznych (opony zimowe itp.). Skutkiem opisanym w ramach art. 177 § 2 k.k. jest faktyczne naruszenie dobra prawnego m.in. w postaci życia człowieka. Uwzględniając powyższe rozważania, nie może budzić wątpliwości, iż A. M. swoim zachowaniem wyczerpał znamiona przedmiotowego przestępstwa stypizowanego w art. 177 § 2 k.k. Jak bowiem wynika z opinii powołanego w sprawie biegłego z dziedziny kryminalistyczno-technicznej rekonstrukcji wypadków drogowych P. B., A. M. nie zachował należytej ostrożności przy włączaniu się do ruchu z drogi podporządkowanej w drogę główną, a to poprzez wjazd na skrzyżowanie pomimo braku pełnej widoczności drogi głównej z prawej strony. W ocenie Sądu zachowanie to stanowiło naruszenie przepisów ustawy z dnia 20 czerwca 1997 roku - Prawo o ruchu drogowym, która w art. 25 ust. 1 stanowi właśnie o konieczności zachowania owej szczególnej ostrożności przy zbliżaniu się do skrzyżowania, a w ust. 4 zakazuje wjazdu na skrzyżowanie, jeżeli nie ma miejsca na skrzyżowaniu do kontynuowania jazdy. W tej sytuacji należy uznać, iż wjechanie przez oskarżonego na skrzyżowanie z drogą główną (...) stanowiło naruszenie przedmiotowej zasady zachowania szczególnej ostrożności w sytuacji, w której nie miał on możliwości obserwacji dostatecznie długiego odcinka drogi głównej z jego prawej strony. Zachowanie takie spowodowało powstanie stanu zagrożenia u poruszającego się drogą z pierwszeństwem przejazdu właśnie z prawej strony, kierującego samochodem marki F. (...) P. P. (3). Zdaniem Sądu z opinii biegłego jednoznacznie wynika, że A. M. znalazł się na torze kolizyjnym czym wywołał stan zagrożenia, który zmusił P. P. (3) do podjęcia manewrów obronnych. W związku z tym, biegły wskazał, iż należy uznać, iż A. M. wjechał na skrzyżowanie, nie mając dostatecznego rozeznania i nie zachowując szczególnej ostrożności swoim zachowaniem doprowadził do powstania zaistniałego wypadku drogowego. Zdaniem Sądu należy podkreślić, iż wjeżdżając na skrzyżowanie A. M. spowodował powstanie stanu zagrożenia, zmuszając P. P. (3) do podjęcia manewru obronnego w postaci gwałtownego hamowania, z powodu którego nie można postawić mu zarzutu, nawet przy przyjęciu, że jadąc dalej swoim torem jazdy mógł uniknąć zderzenia z pojazdem kierowanym przez A. N. bowiem wolno poruszający się samochód ciężarowy wraz z naczepą, wjeżdżający na drogę główną, mógł spowodować podjęcie manewru obronnego przez P. P. (3) poprzez gwałtowne hamowanie. Okoliczność zaś znacznego przekroczenia prędkości przez pokrzywdzonego (co najmniej

111 km/h) stanowią jedynie o przyczynieniu się kierowcy samochodu marki F. (...) do zaistnienia przedmiotowego zdarzenia, nie zmieniając oceny w zakresie osoby, która spowodowała powstanie stanu zagrożenia na jezdni. Tym samym więc to zachowanie A. M. naruszające wspomniane zasady mchu drogowego, było bezpośrednią przyczyną wypadku, w następstwie którego śmierć poniósł P. P. (3), a J. O. doznał ciężkich obrażeń ciała. Śmierć ta pozostają bowiem w zwykłym związku przyczynowym z zachowaniem oskarżonego, który wprowadził stan zagrożenia na drodze.

Przystępując do omówienia zasadności roszczeń żądanych przez powodów, należy wskazać, iż zgodnie z art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. Ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne.

Zgodnie z art. 448 k.c., w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Do przesłanek odpowiedzialności na podstawie art. 448 k.c. należy zaliczyć naruszenie dobra osobistego powodujące szkodę niemajątkową oraz związek przyczynowy między tym czynem a szkodą niemajątkową spowodowaną naruszeniem dobra osobistego. Przesłanką przyznania świadczeń przewidzianych w art. 448 k.c. jest wina sprawcy naruszenia dobra osobistego - zarówno w postaci umyślnej, jak i nieumyślnej.

Zauważyć należy, że ustawodawca nie przewidział zamkniętego katalogu dóbr osobistych. Zaś orzecznictwo Sądu Najwyższego stoi na stanowisku, że dobrem osobistym jest także spowodowanie śmierci osoby bliskiej i może stanowić naruszenie dobra osobistego członków rodziny zmarłego w postaci szczególnej więzi rodzinnej. (por. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2011 r., III CZP 32/11, z dnia 22 października 2010 r., III CZP 76/10, oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2010 r., IV CSK 307/09, OSNC-ZD 2010, nr C, poz. 91, z dnia 10 listopada 2010 r., II CSK 248/10, OSNC-ZD 2011, nr B, poz. 44, z dnia 11 maja 2011 r., I CSK 621/10, niepubl., z dnia 25 maja 2011 r., II CSK 537/10, niepubl., oraz z dnia 15 marca 2012 r., I CSK 314/11, "Izba Cywilna" 2013, nr 6, s. 37). Krzywdą dla osób bliskich zmarłemu jest naruszenie dobra osobistego poprzez zerwanie więzi emocjonalnej, szczególnie bliskiej w relacjach rodzinnych. (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2011 r. z dnia 13 lipca 2011 r. II CZP 32/11). Wobec powyższego prawo do życia w pełnej rodzinie i utrzymania więzi emocjonalnej stanowi dobro osobiste podlegające ochronie prawnej.

Przede wszystkim podkreślić należy, że w świetle ukształtowanego i utrwalonego w judykaturze Sądu Najwyższego stanowiska, spowodowanie śmierci osoby bliskiej może stanowić naruszenie dobra osobistego członków rodziny zmarłego w postaci szczególnej więzi rodzinnej i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c., jeżeli śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 r., tj. datą wejścia w życie przepisu art. 446 § 4 kc (por. uchwały SN z dnia 22 października 2010 r. III CZP 76/2010 OSNC 2011/B poz. 42 i z dnia 13 lipca 2011 r. III CZP 32/2011 OSNC 2012/1 poz. 10 oraz wyroki SN z dnia 14 stycznia 2010 r. IV CSK 307/2009 OSNC 2010/C poz. 91, z dnia 25 maja 2011 r. II CSK 537/2010 LexPolonica nr 3917512, z dnia 10 listopada 2010 r. II CSK 248/2010 OSNC 2011/B poz. 44, z dnia 11 maja 2011 r. I CSK 621/2010 LexPolonica nr 2817828 i z dnia 15 marca 2012 r. I CSK 314/2011 LexPolonica nr 3997272).

Odpowiedzialność pozwanego wynika z treści art. 822 § 1 k.c., zgodnie z którym przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony. Nadto w judykaturze Sądu Najwyższego wskazuje się, że zasady i granice odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń w ramach ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza lub kierującego pojazdem mechanicznym wyznacza odpowiedzialność ubezpieczonego, co oznacza, że obowiązek ubezpieczonego zapłaty zadośćuczynienia osobom bliskim zmarłego na podstawie art. 448 k.c. zostaje przejęty przez ubezpieczyciela.

Biorąc pod uwagę powyższe Sąd uznał roszczenie powodów za zasadne. Co do zasady śmierć osoby bliskiej jest doświadczeniem ogromnie dotkliwym, powodującym trudny do ogarnięcia smutek i ból. Zgromadzony materiał dowodowy, w szczególności opinie biegłej psycholog i biegłej psychiatry, wskazuje, że powodowie w szczególności traumatycznie przeżyli śmierć męża i ojca.

Powódka i jej mąż stanowili zgodne małżeństwo. Łączyła ich silna więź emocjonalna, która została przerwana na skutek wypadku, któremu uległ P. P. (5). Zmarły był wsparciem dla powódki i jej towarzyszem życia. Zapewniał jej także warunki bytowe, bowiem powódka z uwagi na stan zdrowia utrzymywała się z renty. Także dzieci zmarłego były bardzo żyte z ojcem, kibicował im i ich wspierał. W chwili, w której uzyskali wiadomość o tragicznym wypadku ich dotychczasowe życie uległo zmianie. Powodowie mimo upływu 10 lat od wypadku, nadal wspominają zmarłego i brakuje im jego obecności.

Biorąc zatem powyższe pod uwagę stan faktyczny niniejszej sprawy, w ocenie Sądu, powodowie w toku postępowania wykazali, że ich dobra osobiste w postaci więzi z mężem i ojcem, doznały uszczerbku. Wykazali także związek między krzywdą, a śmiercią P. P. (3) będącej naruszeniem ich chronionych dóbr. Jednocześnie biorąc pod uwagę skalę tego naruszenia i jego skutków dla obecnej kondycji powodów oraz przy pomocniczym zastosowaniu art. 322 k.p.c., Sąd uznał za zasadne żądanie zadośćuczynienia w oparciu o art. 448 k.c..

Przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia w związku ze śmiercią osoby najbliższej należy mieć na uwadze: dramatyzm doznań osoby najbliższej, poczucie osamotnienia, pustki, cierpienia moralne, wstrząs psychiczny, rodzaj i intensywność więzi łączącej powoda ze zmarłym, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem owej śmierci (np. depresja), rolę w rodzinie pełnioną przez zmarłego, zdolność pokrzywdzonego do odnalezienia się w nowej rzeczywistości, przebieg leczenia, wiek pokrzywdzonego, okoliczności śmierci najbliższego oraz poniesienie kary przez sprawcę tej śmierci. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 24 września 2014 r. I ACa 405/14.). W przypadku naruszenia dobra osobistego w postaci więzi rodzinnej, zadośćuczynienie przyznane na podstawie art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. obejmuje różne aspekty krzywdy spowodowanej śmiercią osoby bliskiej. Jego wysokość powinna być ustalona na takim poziomie, by spełniało ono swój cel, jakim jest wynagrodzenie krzywdy związanej z gwałtowną zmianą sytuacji członków rodziny zmarłego. Suma ta powinna jednak uwzględniać przede wszystkim rozmiar krzywdy realnie odczuwanej przez osoby występujące z danym roszczeniem według stanu rzeczy istniejącego w chwili zamknięcia rozprawy (art. 316 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.) (wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 17 kwietnia 2015 r. I ACa 136/15).

Sąd mając na uwadze powyższe i uwzględniając kompensacyjny cel zadośćuczynienia, które ma za zadanie złagodzić i zniwelować poczucie krzywdy, dając materialne środki pozwalające na powrót do w miarę względnego funkcjonowania i dostosowania się do zmienionej rzeczywistości doszedł do przekonania, że w realiach niniejszej sprawy odpowiednim zadośćuczynieniem będzie dla każdego z powodów kwota 75.000 zł W ocenie Sądu brak było natomiast podstaw do uwzględnienia roszczeń o zadośćuczynienie dochodzonych w niniejszej sprawie w całości z uwagi na fakt przyczynienia się P. P. (3) do zaistniałej szkody.

Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego Sąd doszedł do przekonania, że P. P. (3) przyczynił się do powstania szkody w 25%.

Zgodnie z art. 362 k.c., jeżeli poszkodowany przyczynił się do powstania lub zwiększenia szkody, obowiązek jej naprawienia ulega odpowiedniemu zmniejszeniu stosownie do okoliczności, a zwłaszcza do stopnia winy obu stron.

Przesłanką stosowania art. 362 k.c. stwarzającą możliwość obniżenia odszkodowania jest taki związek pomiędzy działaniem lub zaniechaniem poszkodowanego a powstałą szkodą (zwiększeniem się jej rozmiarów), że bez owej aktywności poszkodowanego bądź w ogóle nie doznałby on szkody, albo też wystąpiłaby ona w mniejszym rozmiarze. Związek ten musi być oceniany w kategoriach adekwatnej przyczynowości, bo chociaż w przepisie art. 361 § 1 k.c. mowa jest tylko o zobowiązanym do naprawienia szkody, to kodeks dla oceny zachowania się poszkodowanego nie wprowadza innego miernika.

W literaturze przedmiotu podnosi się, że przyczynienie się to kauzalny udział zachowania poszkodowanego w procesie przyczynowym prowadzącym do powstania szkody. Przyczynienie się to po prostu jedna z współprzyczyn wywołujących taki rezultat. Kauzalne znaczenie zachowania poszkodowanego oceniać należy z punktu widzenia kryterium normalności następstw, zgodnie z koncepcją adekwatnego związku przyczynowego. Musi on zachodzić między zdarzeniem – przyczyną przypisaną podmiotowi odpowiedzialnemu oddziaływującą łącznie z zachowaniem poszkodowanego a skutkiem szkodowym. Brak tej przesłanki przewidzianej w art. 361 § 1 k.c. wyłączałby obowiązek odszkodowawczy. Związek przyczynowy normalny między zachowaniem poszkodowanego a następstwem szkodzącym, zachodzić musi zgodnie z regułą obowiązującą w przypadkach wielości przyczyn. Oznacza to, że rozpatrywana przyczyna zwiększa prawdopodobieństwo wywołania skutku szkodowego – także w koincydencji z zachowaniem poszkodowanego. Jako współprzyczyna szkody pozostaje ono w adekwatnym związku przyczynowym z badanym skutkiem. Zachowanie poszkodowanego – w sferze kauzalnej – musi być współprzyczyną szkody jako składnik zespołu przyczyn prowadzących łącznie do wyrządzenia szkody (por. M. Kaliński, Szkada na mieniu, s. 538 i n.; A. Koch, Związek przyczynowy, s. 260; A. Olejniczak, w: Kidyba, Komentarz KC, t. III, 2009, s. 94).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy zauważyć, że bezspornie P. P. (3) przyczynił się do powstania szkody. Powołany w sprawie biegły P. B. wskazał, że nadmierna prędkość oraz technika (...), kierującego F. miała związek przyczynowy z zaistniałym zdarzeniem drogowym. Jednocześnie, biegły nie był w stanie określić, przyczynienia się poszczególnych kierowców, zaznaczając, iż większym ciężarem odpowiedzialności jest obarczony kierujący zestawem ciężarowym, czyli A. M., który wywołał stan zagrożenia. Biegły wskazał, iż bezpośrednio przez feralnym zdarzeniem P. P. (3) poruszał się z minimalną prędkością na poziomie 111 km/h. P. P. (3) w momencie pojawienia się zestawu ciężarowego na jego pasie ruchu, znajdując się około 100 m od skrzyżowania, rozpoczął manewr hamowania, który z racji swojej gwałtowności doprowadził do utraty panowania nad pojazdem. Sąd mając na uwadze powyższe uznał, iż P. P. (3) przekraczając prędkość o około 21 km/h, przyuczył się do zaistnienia zdarzenia w 25%, uznając, iż jego reakcja obronna była naturalna i gdyby nie stan zagrożenia wywołany przez A. M., P. P. (3) nie był by zmuszony do takiego zachowania.

W ocenie Sądu przyznane kwoty z tytułu zadośćuczynienia są adekwatne do rozmiaru krzywdy i pozwalają na rekompensatę. Wysokość zasądzonego zadośćuczynienia pozostaje w rozsądnym rozmiarze zwłaszcza, gdy zważyć, że zdarzenie powodujące szkodę było odległe w czasie.

Zdaniem sądu na uwzględnienie nie zasługiwało dochodzone przez powodów żądanie odszkodowania z tytułu pogorszenia się ich sytuacji życiowej oparte na art. 446 § 3 k.c.

Zgodnie z art. 446 § 3 k.c. sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego stosowne odszkodowanie, jeżeli skutek jego śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej. W ocenie Sądu sam ból, poczucie osamotnienia, krzywdy i zawiedzionych nadziei po śmierci osoby bliskiej nie stanowią jednak podstawy do żądania odszkodowania na podstawie art. 446 § 3 k.c. Użyty w art. 446 § 3 k.c. zwrot „znaczne pogorszenie sytuacji życiowej” należy więc odczytywać tylko w materialnym aspekcie zmienionej sytuacji bliskiego członka rodziny zmarłego.

Analizując żądanie w omawianym zakresie Sąd wziął pod uwagę, iż po śmierci P. P. (3) powodowie otrzymali rentę rodzinną, która uwzględniając koszty utrzymania P. P. (3) i wypłacone przez pozwanego odszkodowanie, spowodowała, iż nie nastąpił stan znacznego pogorszenia ich sytuacji życiowej. P. P. (3) przed wypadkiem zarabiał 3.154,17 zł, zaś powodom został przyznana renta rodzinna, która obecnie wynosi łącznie około 1.886,66 zł.

Nadto, powodowie z tytułu pogorszenia ich sytuacji życiowej otrzymali od pozwanego następujące kwoty: kwota 15.000 zł na rzecz powódki K. P., kwota 21.000,00 zł na rzecz powódce P. P. (1) i kwota 21.000,00 zł na rzecz P. P. (2).

Warto w tym miejscu wskazać, iż powodowie nie przedstawili szczegółowego wyliczenia dotyczącego faktycznie odniesionej z tego tytułu szkody.

Nadto, powodowie otrzymali, na mocy decyzji ZUS z dnia 25 listopada 2011 roku powodom jednorazowe odszkodowanie dla członków rodziny z tytułu śmierci P. P. (3) w dniu 4 kwietnia 2008 roku wskutek wypadku przy pracy, w tym na rzecz powódki K. P. w kwocie 48.439,00 zł i na rzecz P. P. (2) w kwocie 9.419,00 zł i na rzecz P. P. (1) w kwocie 9.419,00 zł.

W związku z powyższym Sąd powództwo powodów w pozostałym zakresie oddalił.

Powodowie wnosili o zasądzenie na ich rzecz odsetek od dnia który nastąpił po dniu, w którym pozwany zajął ostateczne merytoryczne stanowisko w sprawie w stosunku do każdego z nich tj. wydał decyzję odmowną w zakresie zadośćuczynienia, czyli od dnia 21 i dnia 28 lutego 2013 roku. Pozwany wniósł o zasądzenie odsetek dopiero od chwili wyrokowania.

Zaznaczyć jednak w tym miejscu wypada, że kwestia ustalenia początkowego terminu odsetek od roszczenia z tytułu zadośćuczynienia jest źródłem rozbieżności w doktrynie i orzecznictwie.

W sprawie nie wykazano, że po terminie wskazanym w wezwaniu do zapłaty zaszły okoliczności, które spowodowałyby zmianę terminu, od którego roszczenie o odsetki stałoby się wymagalne. Sąd Najwyższy stwierdził: Jeżeli zobowiązany nie płaci zadośćuczynienia w terminie wynikającym z przepisu szczególnego lub w terminie ustalonym zgodnie z art. 455 in fine k.c., uprawniony nie ma niewątpliwie możliwości czerpania korzyści z zadośćuczynienia, jakie mu się należy już w tym terminie. W konsekwencji odsetki za opóźnienie w zapłacie zadośćuczynienia należnego uprawnionemu już w tym terminie powinny się należeć od tego właśnie terminu. Stanowiska tego nie podważa pozostawienie przez ustawę zasądzenia zadośćuczynienia i określenia jego wysokości w pewnym zakresie uznaniu sądu. Przewidziana w art. 445 § 1 k.c. i art. 448 k.c. możliwość przyznania przez sąd odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia za krzywdę nie zakłada bowiem dowolności ocen sądu, a jest jedynie konsekwencją niewymiernego w pełni charakteru okoliczności decydujących o doznaniu krzywdy i jej rozmiarze. Mimo więc pewnej swobody sądu przy orzekaniu o zadośćuczynieniu, wyrok zasądający zadośćuczynienie nie ma charakteru konstytutywnego, lecz deklaratywny.(...)Jeżeli więc powód żąda od pozwanego zapłaty określonej kwoty tytułem zadośćuczynienia z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od danego dnia, poprzedzającego dzień wyrokowania, odsetki te powinny być, w świetle powyższych uwag, zasądzone zgodnie z żądaniem pozwu, o ile tylko w toku postępowania zostanie wykazane, że dochodzona suma rzeczywiście się powodowi należała tytułem zadośćuczynienia od wskazanego przez niego dnia.

Jeżeli natomiast sąd ustali, że zadośćuczynienie w rozmiarze odpowiadającym sumie dochodzonej przez powoda należy się dopiero od dnia wyrokowania, odsetki od zasądzonego w takim przypadku zadośćuczynienia mogą się należeć dopiero od dnia wyrokowania.(...) Za trafny należy zatem uznać ten nurt orzecznictwa, według którego wymagalność roszczenia o zadośćuczynienie za krzywdę, a tym samym i początkowy termin naliczania odsetek za opóźnienie w zapłacie należnego zadośćuczynienia, może się różnie kształtować w zależności od okoliczności sprawy (zob. wyrok SN z dn. 18 lutego 2011 r. I CSK 243/10 LEX nr 848109).

Przenosząc to na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należało, że po wskazanym w pozwie jako początkowy termin naliczania odsetek do chwili wyrokowania zaistniały nowe i istotne okoliczności, które wpłynęły na zmianę tego terminu, stąd należało zasądzić odsetki za od dnia wyrokowania tj. 30 sierpnia 2018 roku bowiem od tego momentu pozwany pozostaje m w zwłoce.

O kosztach Sąd orzekł w oparciu o art. 100 k.p.c., zgodnie z którym, w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone.

Sąd kosztami postępowania obciążył powódkę K. P. w 40 %, a pozwanego w 60 %, zaś szczegółowe ich wyliczenie pozostawił referendarzowi sądowemu, przy uwzględnieniu stawki wynagrodzenia dla pełnomocników stron na poziomie dwukrotności stawki minimalnej.

Sąd kosztami postępowania obciążył powódkę P. P. (1) w 37 %, a pozwanego w 63 %, zaś szczegółowe ich wyliczenie pozostawia referendarzowi sądowemu, przy uwzględnieniu stawki wynagrodzenia dla pełnomocników stron na poziomie dwukrotności stawki minimalnej.

Sąd kosztami postępowania obciążył powoda P. P. (2) w 37 %, a pozwanego w 63 %, zaś szczegółowe ich wyliczenie pozostawił referendarzowi sądowemu, przy uwzględnieniu stawki wynagrodzenia dla pełnomocników stron na poziomie dwukrotności stawki minimalnej.

SSO Maria Prusinowska